

การพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง)
โดยการเทียบเคียงสมรรถนะกับโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา
THE DEVELOPMENT OF JITSUKSA SYSTEMS OF WATCHOKASEM SCHOOL
BY USING BENCHMARKING WITH LAMPLAIMATPATTANA SCHOOL

วัชรีย์ กาศสนุก^{1*} และอนุชา กอนพวง²

Watcharee Kartsanuk ^{1*} and Anucha Kornpuang²

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

^{1,2}Faculty of Education, Naresuan University, Phitsanulok 65000, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: W.Kartsanuk@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม(เกษมราษฎร์บำรุง) โดยการเทียบเคียงสมรรถนะกับโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนของกระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการวางแผน (Planning) เป็นการจัดตั้งทีมงานในการทำการเทียบเคียงสมรรถนะ การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาโรงเรียน การกำหนดหัวข้อในการเทียบเคียงสมรรถนะ การกำหนดคู่เทียบเคียงสมรรถนะ และการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) และโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา มาทำการวิเคราะห์เพื่อหาช่วงห่าง ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการบูรณาการ (Integration) เป็นการรายงานผลการเทียบเคียงสมรรถนะการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) และโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ และร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม(เกษมราษฎร์บำรุง) ให้ดีขึ้นและขั้นตอนที่ 4 ขั้นการปฏิบัติ (Action) เป็นการดำเนินการ จัดทำแผนดำเนินการพัฒนาระบบจิตศึกษา การปฏิบัติกิจกรรมตามแผน และการประเมินผล

ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. ผลการวางแผน พบว่า ได้จัดตั้งทีมงานได้ทีมงานที่ประกอบด้วย 3 ฝ่าย ได้แก่ ครูโรงเรียนวัดโชคเกษม(เกษมราษฎร์บำรุง) และผู้วิจัย รวมจำนวน 9 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน และตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 3 คน รวม 15 คน โดยการกำหนดสัดส่วน 9:3:3 และมีการกำหนดหัวข้อในการเทียบเคียงสมรรถนะคือ การพัฒนาระบบจิตศึกษา และคู่เทียบเคียง คือ โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา และเมื่อนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับทีมงานพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) ใน 3 องค์ประกอบ คือ ความเป็นชุมชน จิตวิทยาเชิงบวก และกิจกรรมจิตศึกษา พบว่า มีระดับการปฏิบัติ ตั้งแต่ 1-3 ส่วนโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ 5 ทั้ง 36 รายการ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ช่วงห่างของการปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา กับโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) มีค่าตั้งแต่ 2-4 รายการที่มีช่วงห่างน้อย

ที่สุด คือ ผู้ปกครอง ครู และเด็ก ๆ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกับ ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ โดยมีช่วงห่างเท่ากับ 2 ส่วนรายการที่เหลือมีค่าช่วงห่างเท่ากับ 3 และ 4

3. ผลการบูรณาการ พบว่า เมื่อทีมงานพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) ได้รับทราบผลการเทียบเคียงสมรรถนะแล้ว มีมติกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) ให้ดีขึ้น ใน 3 องค์ประกอบ คือ ความเป็นชุมชน จิตวิทยาเชิงบวก และกิจกรรมจิตศึกษา ทั้ง 36 รายการให้มีระดับการปฏิบัติในระดับ 3 ขึ้นไป

4. ผลการปฏิบัติ พบว่า เมื่อตั้งเป้าหมายแล้วจึงมาจัดทำแผนการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) จำนวน 1 โครงการ ประกอบด้วย 3 กิจกรรมย่อย คือ 1) การสร้างความเป็นชุมชน 2) การส่งเสริมการใช้จิตวิทยาเชิงบวก และ 3) การส่งเสริมการจัดกิจกรรมจิตศึกษาในโรงเรียนและนำไปปฏิบัติเป็นเวลา 1 ภาคเรียน สิ้นสุดภาคเรียนประเมินผลแล้วพบว่า โรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) มีการพัฒนาระบบจิตศึกษาใน 3 องค์ประกอบดีขึ้น และเมื่อปรับเทียบซ้ำ พบว่า เมื่อนำผลไปเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ในขั้นตอนที่ 3 คือระดับการปฏิบัติตั้งแต่ 3 ขึ้นไป พบว่า มีรายการข้อคำถามที่มีค่าเท่ากับเป้าหมายและสูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้จำนวน 34 รายการและรายการข้อคำถามที่มีค่าต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ มี 2 รายการ คือ 1) มีกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community) ระหว่างครูและผู้บริหาร ทั้งระดับกลุ่มและระดับโรงเรียนในลักษณะ BAR (Before Action Review) DAR (During Action Review) และ AAR (After Action Review) และ 2) มีกระบวนการวางแผน แลกเปลี่ยนแบ่งปันระหว่างชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครูระดับต่างๆอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: การพัฒนา ระบบ ระบบจิตศึกษา การเทียบเคียงสมรรถนะ

Abstract

The main objective of this research was to develop Jitsuksa systems for Watchkasem School. The benchmarking process was applied and benchmarked against Lamplaimatpattana School. The research procedure was divided into 4 phases; Phase 1 Planning: this phase consisted of 5 steps to 1) form teams, 2) analyze problems and need, 3) identify what is to be benchmarked, 4) identify comparative companies, and 5) identify data collection method and collected data. Phase 2 Analysis: to identify current performance “GAP” between Watchkasem School and Lamplaimatpattana School. Phase 3 Integration: to communicate benchmark findings and gain acceptance and establish functional goals. Phase 4 Action: to develop action plans, implement specifics actions and monitor progress, and finally recalibrate benchmarks.

The research findings were as follow;

1. Findings of the Planning phrase: Three teams of Watchkasem School were nine teachers (including researcher), three members of school committee and three parents. Jitsuksa systems was developed from the bench making process and also Lamplaimatpattana School was the comparative companies. The findings indicated that the levels of performance in three aspects of Jitsuksa systems in Lamplaimatpattana School were at the highest level 5. Meanwhile, the performance levels of Watchkasem School ranged in level from 1 to 3.

2. Findings of the Analysis phrase: the gap of the current performance level between Watchkasem School and Lamplaimatpattana School ranged from 2-4. The narrowest gap were two items about good relationship among parents, teachers and students, moreover, the learning network of parents, community, and organizations. The gap of the other items were 3 and 4.

3. Findings of the Integration phrase: three teams of Watchkasem School agreed to improve functional goals to attain the high performance level in three aspects of Jitsuksasystems 1) Community, 2) Positive Psychology, and 3) Jitsuksa Activities.

4. Findings of the Action phrase: Jitsuksa systems was developed through Watchkasem school action plan which consisted of three activities for enhancing the aspects of Jitsuksa system. These activities were Community involvement, Positive Psychology encouragement and Jitsuksa Activities stimulation. The action plan has been conducted with specific actions and monitor progress in the school for one academic semester (4 months). The findings indicated that functional goals achieved progress in 3 aspects of Jitsuksa system. Furthermore, the levels of performance were perfectly attainable at level 3 and above.

Keywords: Development, Systems, Jitsuksa Systems, Benchmarking

ความเป็นมาของปัญหา

การจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยเรียนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพรัฐบาลต้องจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 6 กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (National Education Act B.E. 2542, 1999, p. 3)

การบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพทัดเทียมกับสถานศึกษาอื่นๆ ตัวชี้วัดที่มีความสำคัญที่สุด คือ ด้านผู้เรียน โดยเฉพาะคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแสวงหาเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยเฉพาะการพัฒนากระบวนการดำเนินงานแบบก้าวกระโดด เพื่อหาวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด (best practices) สำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) ซึ่งผู้วิจัยในฐานะที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ต้องการที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษาของตนเอง และเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานให้กับสถานศึกษาอื่นๆ ผู้วิจัยได้เลือกกระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ (benchmarking) เป็นเครื่องมือในการศึกษา เพราะการเทียบเคียงสมรรถนะ เป็นการเปรียบเทียบวิธีดำเนินงานของโรงเรียนเราเองทั้งในแง่ของวิธีการปฏิบัติงาน กระบวนการทำงาน และผลการปฏิบัติงานกับองค์กรอื่นที่ได้รับการยอมรับว่า มีผลการปฏิบัติที่มีความเป็นเลิศ เพื่อหาช่วงห่าง (gap) จุดเด่น จุดด้อย และวิธีการปฏิบัติงานที่ดีที่สุด (best practices) แล้วนำมาปรับปรุงวิธีการดำเนินงานของโรงเรียนเราให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น การเทียบเคียงสมรรถนะจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานที่ดีที่สุดของผู้อื่น เป็นกลวิธีในการเปรียบเทียบและมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพของงาน นอกจากนี้ การเทียบเคียงสมรรถนะยังเป็นกระบวนการเสาะหาและนำแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดมาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ถูกนำมาใช้เพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรการเทียบเคียงสมรรถนะจะชี้ให้เห็นข้อด้อยของตนเองเมื่อเทียบกับผู้อื่นและกระตุ้นให้องค์กรปรับปรุงวงจรชีวิต

ขององค์กรใหม่ซึ่งเป็นการรักษาและเพิ่มพูนความสามารถในการแข่งขันโดยเฉพาะในสถานะที่คุณภาพกลายมาเป็นมาตรวัดที่สำคัญในการกำหนดศักยภาพการแข่งขันขององค์กรในปัจจุบันท่ามกลางสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในเรื่องของการปฏิรูปการศึกษาการปฏิรูประบบราชการการปฏิรูประบบสุขภาพรวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดนิ่งของบริบททางสังคมด้วย นอกจากนี้ การเทียบเคียงสมรรถนะยังเป็นกลยุทธ์ที่สามารถกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และเอื้อต่อการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยการทำการเปรียบเทียบเพื่อปรับปรุงและพัฒนาทำให้บุคลากรมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องแม้ว่าจะเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่นโดยการปรับสิ่งที่ได้เรียนรู้นั้นให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมขององค์กรอันเป็นการพัฒนาผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น ดังนั้นการเทียบเคียงสมรรถนะจึงเป็นวิธีการพัฒนาคุณภาพได้อย่างเป็นรูปธรรมแนวทางหนึ่ง

กิจกรรมจิตศึกษา ถือได้ว่าเป็นนวัตกรรมการศึกษาที่ได้รับการยอมรับว่า สามารถเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนเพื่อให้พร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาวิชาในแต่ละวัน (Chaibang, 2015) การที่นักเรียนจะเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นขึ้นอยู่กับความพร้อมที่จะเรียนรู้โดยเฉพาะความพร้อมทางด้านอารมณ์นับว่าเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ที่ดีของนักเรียนในการดำรงชีวิตประจำวันนักเรียนแต่ละคนต้องเผชิญกับกิจกรรมหลายอย่างกว่าที่จะเดินทางมาถึงโรงเรียนจึงทำให้นักเรียนหลายคนไม่พร้อมที่จะเรียนรู้ซึ่งกิจกรรมจิตศึกษาจะช่วยปรับอารมณ์ปรับคลื่นสมองของผู้เรียนให้พร้อมก่อนที่จะเรียนรู้

โรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา มีเป้าหมายหลักในการจัดการศึกษาคือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด แต่จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของนักเรียนโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนแยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในช่วง 3 ปีการศึกษาย้อนหลัง คือ ระหว่างปีการศึกษา 2554 - 2556 พบว่ามีค่าเฉลี่ยดังนี้ ภาษาไทย ร้อยละ 46.51 สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ร้อยละ 43.24 ภาษาอังกฤษ ร้อยละ 41.18 คณิตศาสตร์ ร้อยละ 44.63 วิทยาศาสตร์ ร้อยละ 39.35 สุขศึกษาและพลศึกษา ร้อยละ 58.20 ศิลปศึกษา ร้อยละ 46.30 การงานอาชีพและเทคโนโลยี ร้อยละ 53.13 จากการสรุปค่าคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนแยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 50 มีเพียง 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ สุขศึกษาและพลศึกษา และการงานอาชีพและเทคโนโลยี ส่วนอีก 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าร้อยละ 50 คือ ภาษาไทย สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และศิลปศึกษา ซึ่งจากผลสรุปดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุง (Wat Chok Kasem School, 2014, p. 9) นอกจากนี้ จากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบสาม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ได้ระดับคุณภาพ ต้องปรับปรุง ส่งผลให้โรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (Office of Nation Education Standards and Quality Assessment (Public Organisation), 2012, pp. 9-10) ทั้งนี้ อาจมาจากปัจจัยหลายสาเหตุด้วยกัน เช่น หลักสูตร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และตัวนักเรียน (Wat Chok Kasem School, 2014, p. 34) แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลคะแนนเป็นเช่นนี้คือ ผู้เรียนขาดความพร้อมในการที่จะเรียนรู้ จึงทำให้ไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

นอกจากนี้ จากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบสาม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ได้ระดับคุณภาพ ต้องปรับปรุง ส่งผลให้โรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (Office of Nation Education Standards and Quality Assessment (Public Organisation), 2012, pp. 9-10)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเลือกพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) โดยใช้กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะกับโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตามหมวด 4 มาตรา 24 ที่กล่าวว่า สถานศึกษาจะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด เรียนรู้จากประสบการณ์จริงโดยผสมผสานความรู้ด้านต่างๆ ได้อย่างสมส่วนรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างสมดุล (Ministry of Education, 2005, pp. 10-11) เพื่อให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้การเทียบเคียงสมรรถนะประเภทกระบวนการจัดการ (process benchmarking) โดยใช้โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนาเป็นคู่เทียบเคียง เพราะเป็นโรงเรียนเอกชน สังกัด กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่ได้รับการยอมรับว่ามีวิธีการปฏิบัติที่ดีด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนซึ่งมีการพัฒนาทั้งปัญญาภายในและปัญญาภายนอกของนักเรียน โดยใช้กิจกรรมจิตศึกษาและโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนาเป็นโรงเรียนแนวหน้าของประเทศไทยดังที่ปรากฏตามข่าวทางโทรทัศน์ทุกช่องสื่อหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่างๆอีกหลายฉบับแม้ว่าโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนาไม่ได้เลือกคนเก่งเข้ามาเรียนแต่ว่าผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปีการศึกษา 2552 อยู่อันดับหนึ่งของจังหวัดและอยู่ในกลุ่มสูงสุด 15% ของประเทศในระดับประถมศึกษาพบว่าทุกคนมีทักษะการอ่านออกเขียนได้และมีทักษะทางคณิตศาสตร์การประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ปีการศึกษา 2549 ถึงปัจจุบันปรากฏว่า โรงเรียนฯ ผ่านการประเมินในระดับดีมาก 13 มาตรฐาน และผ่านในระดับดี 1 มาตรฐานผลการประเมินภายนอกจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยแทสมาเนีย ประเทศออสเตรเลียประเมินผลให้โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนาให้อยู่ในระดับโรงเรียนมาตรฐานสากล (World Class School) ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข มีความเชื่อมั่น ควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการคิด และทักษะการตั้งคำถาม รักการเรียนรู้ด้านอื่นๆ ที่ไม่ใช่ด้านวิชาการ แม้ว่าจะวัดออกมาเป็นรูปธรรมได้ยาก นอกจากนี้ โรงเรียนไม่เคยประสบปัญหาเด็กหนีเรียนการรังแกผู้อื่น การทะเลาะวิวาท การทำลายทรัพย์สินส่วนรวม ทั้งที่ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นในโรงเรียนทั่วไปในปีการศึกษา 2553 มีผู้มาศึกษาดูงานและมาอบรมรวมกันกว่า 400 คนละ มีจำนวนคนกว่า 12,000 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นครูในโรงเรียนรัฐ และมาจากทุกจังหวัดของประเทศไทย ในจำนวนนี้กว่าครึ่งหนึ่งเป็นผู้ที่มาเรียนรู้ 2-3 วัน ปัจจุบันมีโรงเรียนในภาครัฐและเอกชนได้นำแนวทางของโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนาไปใช้ทั้งลักษณะที่ใช้เต็มรูปแบบและใช้บางส่วนกว่า 200 โรงเรียน

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้มีโอกาสร่วมเป็นเครือข่ายของโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา โดยการเข้าร่วมโครงการ การเสริมสร้างพลังอำนาจการจัดการศึกษาที่สร้างสุขภาวะในโรงเรียน ซึ่งเป็นโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และมูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา โดยได้รับทุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ในการดำเนินงานตามโครงการและมีโอกาสได้พาคณะครูเข้าร่วมอบรมหลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา โดยใน

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการสร้างเครื่องมือขึ้นมา เพื่อใช้เก็บข้อมูลกับโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนาและโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) จากนั้นจึงวิเคราะห์หาช่วงห่างของการดำเนินการและตั้งเป้าหมายการพัฒนา ระบบจิตศึกษาและจัดทำแผนพัฒนาระบบจิตศึกษา และนำมาทดลองใช้จริงในโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) เป็นเวลา 1 ภาคเรียน จึงได้ทำการเปรียบเทียบซ้ำเพื่อดูผลการพัฒนา ให้เกิดวิธีการจัดการหรือการปฏิบัติที่ดีที่สุด ผลการศึกษาจึงสามารถนำไปใช้ในการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานพัฒนางานคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ และเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบจิตศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย และบริบทของชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพทัดเทียมกับสถานศึกษาอื่นและมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาต่อไป เนื่องจากบริบทของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) กับโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา มีความแตกต่างกันหลายด้าน เช่น วิธีการคัดเลือกนักเรียนเข้ามาเรียน ระบบการบริหารจัดการงบประมาณ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเทียบเคียงสมรรถนะประเภทกระบวนการเพื่อให้เห็นช่องว่างการดำเนินงานในการนำมาเติมเต็มการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

คำถามการวิจัย

ผลของการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม(เกษมราษฎร์บำรุง) ที่เกิดจากการเทียบเคียงสมรรถนะกับโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนาเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) โดยการเทียบเคียงสมรรถนะกับโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อวางแผนการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) โดยการเทียบเคียงสมรรถนะกับโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา
2. เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลแผนการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) โดยการเทียบเคียงสมรรถนะกับโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา
3. เพื่อรายงานผลการเทียบเคียงสมรรถนะและกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง)
4. เพื่อดำเนินการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง)

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการวางแผน (Planning) มีแนวดำเนินการ ดังนี้

1. จัดตั้งทีมงานในการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) จำนวน 15 คน
2. สร้างความเข้าใจโดยการให้ความรู้แก่ทีมงาน ในเรื่อง บทบาทหน้าที่และการกำหนดความรับผิดชอบ เกี่ยวกับกระบวนการทำงาน

3. ร่วมกันกับทีมงานเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการในการพัฒนาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) เพื่อนำไปสู่การกำหนดเป็นหัวข้อในการเทียบเคียงสมรรถนะ ของการวิจัยในครั้งนี้

4. อภิปรายร่วมกันกับทีมงานเพื่อสรุปผลในการคัดเลือกหัวข้อในการเทียบเคียงสมรรถนะ และหาวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ให้ความรู้แก่ทีมงานและสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาระบบจิตศึกษา และการเทียบเคียงสมรรถนะ

5. ศึกษาผลการดำเนินการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา โรงเรียนบ้านปะทาย โรงเรียนบ้านนาขนวน โรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำไผ่ และโรงเรียนอนุบาลศรีสำโรง เพื่อคัดเลือกโรงเรียนที่จะเป็นคู่เทียบเคียงสมรรถนะ

6. สร้างเครื่องมือวัดผลการปฏิบัติงานระบบจิตศึกษาใน 3 องค์ประกอบ คือ การสร้างชุมชน จิตวิทยาเชิงบวก และกิจกรรมจิตศึกษา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 36 ข้อ

7. นำแบบสอบถามไปสอบถามผลการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) และโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา ซึ่งเป็นคู่เทียบเคียงในการวิจัยครั้งนี้

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis) มีแนวดำเนินการ ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) และโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนาวิเคราะห์ความถูกต้อง

2. วิเคราะห์หาช่วงห่างโดยนำค่าคะแนนของโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนาลบด้วยค่าคะแนนของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) ทำการเปรียบเทียบเป็นรายชื่อ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการบูรณาการ (Integration) มีแนวดำเนินการ ดังนี้

1. รายงานผลการเทียบเคียงสมรรถนะการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) และโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนาให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ แล้วร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการเทียบเคียงสมรรถนะ

2. ร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) ให้ดีขึ้นโดยคำนึงถึงบริบทของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) และให้สอดคล้องใกล้เคียงกับโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการปฏิบัติ (Action) มีแนวดำเนินการดังนี้

1. ร่วมกันจัดทำแผนดำเนินการโดยกำหนดกิจกรรม วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย และการวัดประเมินผล ตลอดจนกำหนดบทบาทหน้าที่ และแบ่งงานความรับผิดชอบในการร่วมดำเนินการตามแผนที่จัดทำขึ้น

2. นำแผนพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) ไปทดลองใช้ในโรงเรียนเป็นเวลา 1 ภาคเรียน

3. ประเมินผลการดำเนินงานตามแผน โดยประเมิน 3 ส่วน ดังนี้

3.1 สรุปผลการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) จากตัวบ่งชี้ความสำเร็จตามแผนการดำเนินการที่จัดทำขึ้น

3.2 เปรียบเทียบข้อกระบวนการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) โดยใช้แบบสอบถามฉบับเดิม

3.3 สะท้อนผลหลังการปฏิบัติงานโดยใช้เครื่องมือการคิด การทบทวนหลังการดำเนินกิจกรรม (After Action Review: AAR)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวางแผน พบว่า ได้จัดตั้งทีมงานได้ทีมงานที่ประกอบด้วย 3 ฝ่าย ได้แก่ ครูโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) และผู้วิจัย รวมจำนวน 9 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน และตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 3 คน รวม 15 คน โดยการกำหนดสัดส่วน 9:3:3 และมีการกำหนดหัวข้อในการเทียบเคียงสมรรถนะ คือ การพัฒนาระบบจิตศึกษา และคู่เทียบเคียง คือ โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา และเมื่อนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับทีมงานพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) ใน 3 องค์ประกอบ คือ ความเป็นชุมชน จิตวิทยาเชิงบวก และกิจกรรมจิตศึกษา พบว่า มีระดับการปฏิบัติตั้งแต่ 1-3 ส่วนโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ 5 ทั้ง 36 รายการ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ช่วงห่างของการปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนากับโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) มีค่าตั้งแต่ 2-4 รายการที่มีช่วงห่างน้อยที่สุด คือ ผู้ปกครอง ครู และเด็กมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ โดยมีช่วงห่างเท่ากับ 2 ส่วนรายการที่เหลือมีค่าช่วงห่างเท่ากับ 3 และ 4

3. ผลการบูรณาการ พบว่า เมื่อทีมงานพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) ได้รับทราบผลการเทียบเคียงสมรรถนะแล้ว มีมติกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) ให้ดีขึ้น ใน 3 องค์ประกอบ คือ ความเป็นชุมชน จิตวิทยาเชิงบวก และกิจกรรมจิตศึกษา ทั้ง 36 รายการให้มีระดับการปฏิบัติในระดับ 3 ขึ้นไป

4. ผลการปฏิบัติ พบว่า เมื่อตั้งเป้าหมายแล้วจึงมาจัดทำแผนการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) จำนวน 1 โครงการ ประกอบด้วย 3 กิจกรรมย่อย คือ 1) การสร้างความเป็นชุมชน 2) การส่งเสริมการใช้จิตวิทยาเชิงบวก และ 3) การส่งเสริมการจัดกิจกรรมจิตศึกษาในโรงเรียนและนำไปปฏิบัติเป็นเวลา 1 ภาคเรียน สิ้นสุดภาคเรียนประเมินผลแล้ว พบว่า โรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) มีการพัฒนาระบบจิตศึกษาใน 3 องค์ประกอบดีขึ้น และเมื่อเปรียบเทียบซ้ำ พบว่า เมื่อนำผลไปเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ในขั้นตอนที่ 3 คือระดับการปฏิบัติตั้งแต่ 3 ขึ้นไป พบว่า มีรายการข้อความที่มีค่าเท่ากับเป้าหมายและสูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้จำนวน 34 รายการและรายการข้อความที่มีค่าต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ มี 2 รายการ คือ 1) มีกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ระหว่างครูและผู้บริหาร ทั้งระดับกลุ่มและระดับโรงเรียนในลักษณะการทบทวนก่อนการดำเนินกิจกรรม (Before Action Review: BAR) การทบทวนระหว่างดำเนินกิจกรรม (During Action Review: DAR) และการทบทวนหลังการดำเนินกิจกรรม (After Action Review: AAR) และ 2) มีกระบวนการวางแผน แลกเปลี่ยนแบ่งปันระหว่างชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครูระดับต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

ในส่วนของการอภิปรายผล ผู้วิจัยจะนำผลการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) โดยการเทียบเคียงสมรรถนะกับโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนาเป็นประเด็นหลักในการอภิปราย และอภิปรายในแง่มุมของผลการพัฒนาระบบจิตศึกษาที่เกิดจากการเทียบเคียงสมรรถนะ ผลการพัฒนาระบบจิตศึกษาที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนและนักเรียน และข้อสังเกตและเงื่อนไขความสำเร็จ

ข้อค้นพบสำคัญเกี่ยวกับผลการวิจัย พบว่า ผลการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) โดยการเทียบเคียงสมรรถนะกับโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา เป็นดังนี้

1. ผลการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) เมื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานระหว่างก่อนใช้แผนพัฒนาระบบจิตศึกษากับหลังใช้แผนพัฒนาระบบจิตศึกษา พบว่า ผลการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) หลังใช้แผนพัฒนาระบบจิตศึกษาสูงกว่าก่อนใช้แผนพัฒนาระบบจิตศึกษา ทั้ง 36 รายการ

2. เมื่อทำการเปรียบเทียบผลการพัฒนาระบบจิตศึกษากับเป้าหมายที่ตั้งไว้ใน 3 องค์ประกอบ พบว่ามีจำนวน 34 รายการ ที่มีค่าเท่ากับหรือสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้และมีจำนวนรายการข้อคำถามที่มีค่าต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ มี 2 รายการ คือ 1) มีกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ระหว่างครูและผู้บริหาร ทั้งระดับกลุ่มและระดับโรงเรียนในลักษณะการทบทวนก่อนการดำเนินกิจกรรม (Before Action Review: BAR) การทบทวนระหว่างดำเนินกิจกรรม (During Action Review: DAR) และการทบทวนหลังการดำเนินกิจกรรม (After Action Review: AAR) และ 2) มีกระบวนการวางแผน แลกเปลี่ยนแบ่งปันระหว่างชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครูระดับต่างๆอย่างสม่ำเสมอ

การอภิปรายผลในแง่ของผลการพัฒนาระบบจิตศึกษาที่เกิดจากการเทียบเคียงสมรรถนะ

การที่ผลการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) หลังการเทียบเคียงสมรรถนะดีขึ้น เนื่องมาจากการใช้กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ (Benchmarking) จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเทียบเคียงสมรรถนะพบว่า การเทียบเคียงสมรรถนะเป็นกระบวนการในการการค้นหาวิธีปฏิบัติงานที่ดีที่สุดโดยการเปรียบเทียบ วัดผล และประเมินผลการปฏิบัติงานของตนกับองค์กรอื่นที่เป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นเลิศ แล้วนำมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของงานของตนเองให้ดีขึ้น และต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง (Chancharoen, 2010, p. 42) และการเทียบเคียงสมรรถนะยังมีขั้นตอนที่เป็นรูปธรรมชัดเจน เริ่มจากขั้นตอนที่ 1 คือ การวางแผน (Planning) ซึ่งเป็นขั้นเริ่มต้นของการเทียบเคียงสมรรถนะจะประกอบด้วยขั้นตอนการจัดตั้งทีมงาน การให้ความรู้แก่ทีมงานเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของทีมงานและสร้างความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัย จากนั้นก็พูดคุยสนทนาเพื่อให้ได้หัวข้อในการเทียบเคียงสมรรถนะแล้วก็ไปดูผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนต่างๆ เพื่อคัดเลือกโรงเรียนที่จะมาเป็นคู่เทียบเคียงสมรรถนะ จากนั้นในขั้นตอนที่ 2 คือ การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis) เป็นการนำข้อมูลมาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับโรงเรียนวัดโชคเกษม(เกษมราษฎร์บำรุง) กับโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนาซึ่งเป็นคู่เทียบเคียง นำผลการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์หาช่วงห่าง และขั้นตอนที่ 3 ขั้นการบูรณาการ (Integration) ในขั้นตอนนี้จะเป็นการรายงานผลการเทียบเคียงสมรรถนะให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบและจากนั้นร่วมกันกำหนดเป้าหมาย ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการปฏิบัติ (Action) เป็นการจัดทำแผน และนำไปทดลองใช้ จากนั้นประเมินผลการดำเนินการตามแผน สามารถสรุปได้ว่า กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะนั้นสามารถพัฒนางานในองค์กรหรือหน่วยงานให้ดีขึ้นได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lekawattana (2008, p. 139) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยวิธีการเทียบเคียงสมรรถนะ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยวิธีการเทียบเคียงสมรรถนะ สามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานศึกษา โดย 3 โรงเรียนที่เป็นโรงเรียนร่วมทดลอง มีคุณภาพการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น ผู้บริหารและคณะครูที่ร่วมทดลองใช้รูปแบบเห็นด้วยว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ NIDTEP (2007, p. 306) ได้ร่วมกับสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติจัดทำดำเนินโครงการศึกษา: วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศโดย (Best Practices) ด้วยวิธีเทียบเคียงสมรรถนะ (Benchmarking) ของสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเน้นกระบวนการเรียนรู้วิถีปฏิบัติที่ดีที่สุดจากสถานศึกษาอื่น และผลการวิจัย พบว่า จากการประเมินผลโครงการโดยภาพรวมผู้เข้าร่วมสัมมนาต่างมีความพึง

พอใจในระดับมากที่สุดที่มีโอกาสได้รับประสบการณ์ วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) และปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จหลากหลายรูปแบบตลอดจนแนวทางการแสวงหาการสร้างความเชื่อใจแลกเปลี่ยนวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) รวมทั้งองค์ความรู้ในกระบวนการอื่นๆตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award: PMQA) ทางด้านการศึกษาด้วยการเทียบเคียงสมรรถนะ (Benchmarking) ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ตามบริบทของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อยกระดับสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากล

ผลการพัฒนาระบบจิตศึกษาที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนและนักเรียน

จากสภาพปัญหาที่พบในโรงเรียนวัดโชคเกษม(เกษมราษฎร์บำรุง) ที่พบว่านักเรียนขาดความพร้อมในการเรียน ระยะเวลาความสนใจในการเรียนสั้น และไม่มีระเบียบวินัยและทางโรงเรียนต้องการที่จะพัฒนาโดยหาแบบวิธีการพัฒนานักเรียนให้มีความพร้อมในการเรียน ระยะเวลาความสนใจในการเรียน และมีระเบียบวินัยมากขึ้นและการเชื่อมโยงกับองค์ประกอบระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) ใน 3 องค์ประกอบ คือ ความเป็นชุมชน จิตวิทยาเชิงบวก และกิจกรรมจิตศึกษา และจากการศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตศึกษา ว่าจิตศึกษา เป็นนวัตกรรมที่สามารถพัฒนาปัญญาภายในของผู้เรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Chaibang (2015, p. 6) และผลการประเมินจากการถอดบทเรียนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงภายในของครูและนักเรียน ใน 7 ด้าน คือ 1) รู้ตัวใจหรือการมีสติ 2) การมีสัมมาสมาธิ 3) การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง 4) การเห็นคุณค่าในตัวเอง คนอื่น และสิ่งต่างๆ 5) การอยู่ด้วยกันอย่างภราดรภาพ 6) การเห็นความสัมพันธ์และเชื่อมโยงระหว่างตนเองกับสิ่งต่างๆ 7) การมีจิตใหญ่มีความรักความเมตตา มาหาศัล ซึ่ง ปัจจุบันได้พบว่าเมื่อครูใช้กระบวนการจิตศึกษาเพื่อขัดเกลาเด็ก ในขณะเดียวกันนั้นครูก็ได้ขัดเกลาตนเองไปด้วย “จิตศึกษา” จึงกลายเป็นส่วนสำคัญของโรงเรียนในการพัฒนาครู เพื่อยกระดับวิญญาณของครูให้มี “หัวใจของความเป็นครู” อย่างแท้จริง ส่วนในตัวเด็ก กระบวนการจิตศึกษาได้ยกระดับความฉลาดทางด้านจิตวิญญาณ และความฉลาดด้านอารมณ์ จนมีโอกาสที่จะไปถึงปัญญาภายในในที่สุด และการที่นำจิตศึกษามาใช้แล้วได้ผลทั้งนี้อาจมีสาเหตุเนื่องมาจาก แผนพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) ได้ผ่านกระบวนการระดมความคิดเห็นจากทีมงานในการพัฒนาระบบจิตศึกษามาเป็นอย่างดี และตั้งเป้าหมายบนพื้นฐานที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) มากที่สุดและกระบวนการพัฒนาระบบจิตศึกษานั้นทางโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) ได้ยึดตามรูปแบบของโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนาซึ่งเป็นต้นแบบของการพัฒนาระบบจิตศึกษาที่ดีที่สุดเพราะเป็นผู้คิดค้นนวัตกรรมจิตศึกษาขึ้นมาเป็นแห่งแรก และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Wisetsat (2013, p. 2); Charoenruk (2014, p. 123) ที่ได้นำกระบวนการจิตศึกษาไปใช้ในโรงเรียนแล้ว พบว่า นักเรียนและครูมีการเปลี่ยนแปลงภายในเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสำคัญ 5 ประการ ในการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ ของ Senge (1990, p. 219) ข้อ 1 การเรียนรู้ของสมาชิกในองค์การ (Personal Mastery) เพราะเมื่อเราทำงานใดทำงานหนึ่ง เราจะเกิดการเรียนรู้จากงานนั้นด้วยโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างบุคคลที่เราร่วมงานด้วย

ข้อสังเกตและเงื่อนไขความสำเร็จ

ข้อสังเกตในประเด็นที่โรงเรียนยังทำได้ไม่ดี ได้แก่ 1) บางชั้นยังทำกิจกรรมจิตศึกษายังไม่ต่อเนื่อง 2) กิจกรรมจิตศึกษาบางกิจกรรมนักเรียนทำไม่ทันตามกำหนดเวลา 3) การจัดเตรียมความพร้อมวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมจิตศึกษาให้กับนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมจิตศึกษาเป็นสิ่งที่ใหม่สำหรับโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) เป็นสิ่งที่ค่อนข้างละเอียดอ่อนต้องใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในเรื่องดังกล่าว

ต้องอาศัยการฝึกฝนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Chaibang (2015, p. 21) ที่กล่าวว่า กระบวนการทัศน์ของจิตศึกษานั้นประกอบด้วยพื้นฐานเพียง 3 ตัวที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน คือ 1) ความเป็นชุมชน ซึ่งเป็นทั้งพื้นที่ และบรรยากาศที่เสมือนเป็นบ้านหลังใหญ่ 2) จิตวิทยาเชิงบวก ซึ่งเป็นวิธีการที่เน้นชี้ถูกและการเป็นแบบอย่าง และ 3) กิจกรรมซึ่งเป็นเครื่องมืออันหลากหลายที่ใช้ฝึกฝน หรืออาจมาจากสัมพันธภาพของบุคลากรในโรงเรียนยังไม่มีดี ยังไม่มีการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเท่าที่ควร ยังต่างคนต่างสอนอยู่ในชั้นเรียนของใครของมัน ไม่ได้นำออกมาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และกล่าวว่า สัมพันธภาพของคนในชุมชนมีผลอย่างมากต่อบรรยากาศทั้งหมดภายในชุมชน และเป็นฐานสำคัญของกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)

อุปสรรคปัญหาที่พบและสาเหตุที่โรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) ไม่สามารถทำตามอย่างโรงเรียนลำปลายมาศได้ทั้งหมดเพราะโรงเรียนลำปลายมาศได้ดำเนินการมาเป็นเวลานานกว่าจนเกิดเป็นวิถีแต่โรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) เพิ่งนำมาใช้เพียง 1 ภาคเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Chaibang (2015, p. 21) ที่กล่าวว่า กระบวนการทัศน์ของจิตศึกษานั้นประกอบด้วยพื้นฐานเพียง 3 ตัว ที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน คือ 1) ความเป็นชุมชน ซึ่งเป็นทั้งพื้นที่ และบรรยากาศที่เสมือนเป็นบ้านหลังใหญ่ 2) จิตวิทยาเชิงบวก ซึ่งเป็นวิธีการที่เน้นชี้ถูกและการเป็นแบบอย่าง และ 3) กิจกรรมซึ่งเป็นเครื่องมืออันหลากหลายที่ใช้ฝึกฝน

เงื่อนไขความสำเร็จ

1. เงื่อนไขภายนอก

เงื่อนไขภายนอกที่เป็นเงื่อนไขความสำเร็จของการดำเนินการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม(เกษมราษฎร์บำรุง)นั้นอาจเป็นเพราะ โรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) ได้มีโอกาสเข้าร่วมโครงการเสริมสร้างพลังอำนาจการจัดการศึกษาเพื่อสร้างสุขภาวะในโรงเรียนระยะที่ 2 จึงทำให้คณะครูได้มีโอกาสศึกษางาน พัฒนาตนเอง และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนในโครงการด้วยกันและทางโครงการได้สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาสถานศึกษามาอย่างต่อเนื่องนอกจากนี้ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนได้รับโอกาสและได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนาเป็นอย่างดีจึงทำให้การดำเนินงานในครั้งนี้ประสบความสำเร็จ

2. เงื่อนไขภายใน

2.1 ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร เนื่องจากระบบจิตศึกษาเป็นเรื่องใหม่ถ้าเรานำมาใช้จะถูกต่อต้านในระยะแรกเพราะครุคิดว่าจะเป็นการเพิ่มภาระให้กับครูและครูไม่อยากเปลี่ยนแปลง แต่ด้วยมุ่งมั่นของผู้บริหารที่ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และมีความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงและมีการสร้างความเข้าใจให้แก่ทุกฝ่าย จึงทำให้งานในครั้งนี้ประสบผลสำเร็จสอดคล้องกับงานวิจัยของ Angsutchotmetee, et al. (2013, p. 214) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะธรรมาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา แล้วผลการวิจัยพบว่า เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะธรรมาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ส่วนสำคัญ คือ ผู้บริหารเพราะผู้บริหารจะต้องเป็นผู้มีอุดมการณ์และความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนรูปแบบอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เพราะการพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรม มักจะเห็นผลในระยะเวลาค่อนข้างยาวนาน ดังนั้น หากผู้บริหารสถานศึกษาขาดอุดมการณ์ ขาดความมุ่งมั่นตั้งใจ ขาดเจตคติที่ดีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจัง รูปแบบการบริหารหรือการดำเนินกิจกรรมใดๆ ก็อาจล้มเหลว

2.2 ระยะเวลา เนื่องจากระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองใช้แผนพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม(เกษมราษฎร์บำรุง)นั้นเป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆ คือ 1 ภาคเรียน และกิจกรรมจิตศึกษาบางอย่างต้อง

อาศัยเวลาในการฝึกฝนนักเรียนจึงจะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นและเกิดเป็นวิถี แต่บางกิจกรรมก็สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนได้

2.3 ขนาดของโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีครูจำนวนไม่มาก ระบบขั้นตอนการบริหารจัดการก็ไม่สลับซับซ้อน ดังนั้นการดำเนินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานจึงทำได้ไม่ยาก ครูสามารถพูดคุยกันทั้งในรูปแบบและนอกกรอบเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน ไม่ต้องรอการสั่งการตามขั้นตอนเหมือนโรงเรียนขนาดใหญ่

2.4 ทีมงาน เนื่องจากทีมงานพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) เป็นทีมงานที่มีศักยภาพเพราะประกอบด้วยบุคคล 3 ฝ่าย ได้แก่ ครูโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) และผู้วิจัย รวมจำนวน 9 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน และตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน 3 คน ซึ่งทั้งสามฝ่ายล้วนเป็นผู้ที่มีบทบาทในการร่วมพัฒนาโรงเรียนมาโดยตลอด ได้เห็นบริบทและสภาพปัญหาของโรงเรียน โดยเฉพาะคณะครูที่มีโอกาสเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคณะครูในโครงการเสริมสร้างพลังอำนาจการจัดการศึกษาเพื่อสร้างสุขภาวะในโรงเรียนด้วยกัน และมีโอกาสเข้าไปศึกษาเชิงลึกที่โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนามาก่อน จึงทำให้มีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามวิถีของโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนาซึ่งเป็นคู่เทียบเคียงได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดของ Worasuntharosot (2001, pp. 241-247) ที่กล่าวว่า ทีมงานเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการที่จะทำให้กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะนั้นประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลว และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับหลักการสำคัญ 5 ประการในการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ ของ Senge (1990, p. 219) ข้อ 4 การเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) เพราะการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกในองค์การโดยอาศัยความรู้และความคิดของมวลสมาชิกในการแลกเปลี่ยน จะสามารถพัฒนาความฉลาดรอบรู้และความสามารถของทีมให้บังเกิดผลยิ่งขึ้น ซึ่งเกิดจากการที่สมาชิกในทีมมีการเรียนรู้ร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์กันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) การพัฒนาระบบจิตศึกษาในโรงเรียน ใน 3 องค์ประกอบ คือ ความเป็นชุมชน จิตวิทยาเชิงบวก และกิจกรรมจิตศึกษา จะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ถ้าครูผู้สอนและบุคลากรในโรงเรียนดำเนินการดังนี้

1.1.1 ควรมีกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ระหว่างครูและผู้บริหาร ทั้งระดับกลุ่มและระดับโรงเรียนในลักษณะ การทบทวนก่อนการดำเนินกิจกรรม (Before Action Review: BAR) การทบทวนระหว่างดำเนินกิจกรรม (During Action Review: DAR) และการทบทวนหลังการดำเนินกิจกรรม (After Action Review: AAR)

1.1.2 ควรมีกระบวนการวางแผน แลกเปลี่ยนแบ่งปันระหว่างชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครูระดับต่างอย่างสม่ำเสมอ

1.1.3 ควรออกแบบการจัดกิจกรรมจิตศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและร่วมกันออกแบบกับครูผู้สอน โดยคำนึงถึง ความมีเหตุผล ความคงเส้นคงวาและความต่อเนื่อง

1.1.4 ควรออกแบบกิจกรรมจิตศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียนและเป้าหมายการจัดกิจกรรม

1.1.5 ควรออกแบบกิจกรรมจิตศึกษาให้เป็นวิถี

1.1.6 การออกแบบกิจกรรมจิตศึกษานั้นครูควรคิดกิจกรรมที่หลากหลายในหนึ่งสัปดาห์ให้มีความแตกต่างกัน เพราะกิจกรรมจิตศึกษาพอทำไปสักระยะหนึ่ง ถ้าไม่เปลี่ยนกิจกรรมเด็กจะชินและเริ่มเบื่อกิจกรรมนั้น

1.1.7 ควรมีการทดลองใช้อย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 2 ภาคเรียนจึงจะเกิดผลที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนอื่นๆ กรณีโรงเรียนอื่นๆ ที่สนใจหรือมีบริบทใกล้เคียงกับโรงเรียนวัดโชคเกษม (เกษมราษฎร์บำรุง) ที่จะนำระบบจิตศึกษาไปทดลองใช้ ควรดำเนินการดังนี้

1.2.1 ควรดำเนินการให้ครบทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ ความเป็นชุมชน จิตวิทยาเชิงบวก และกิจกรรมจิตศึกษา โดยเริ่มจากไปศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่ดำเนินการเกี่ยวกับจิตศึกษาประสบความสำเร็จและนำมาวางแผนดำเนินการในโรงเรียนตนเองขณะดำเนินการก็มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างครูผู้สอนเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

1.2.2 ควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับจิตศึกษากับหน่วยงานหรือโรงเรียนอื่นๆ ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบจิตศึกษาด้วยกัน

1.2.3 ควรจัดให้มีสื่อกิจกรรมจิตศึกษาของโรงเรียนในลักษณะแผนออนไลน์เพื่อเปิดโอกาสให้ครูแต่ละชั้นได้นำแผนการจัดกิจกรรมจิตศึกษาของชั้นตนเองขึ้นเผยแพร่ เพื่อให้ครูท่านอื่นได้เข้าไปศึกษาและนำมาปรับใช้กับชั้นเรียนของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาระบบจิตศึกษาในรูปแบบต่างๆ มีผลต่อการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียนหรือไม่

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพและความพร้อมของโรงเรียนซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาระบบจิตศึกษาของโรงเรียน

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบจิตศึกษา โดยใช้รูปแบบอื่นๆ เช่น การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ เทคนิคการสร้างกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Appreciation-Influence-Control: A-I-C) หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

References

- Angsuchotmetee, S., Kornpuang, A., Chatrurachewin, C., Prachanban, P. (2013). The management model for promoting the secondary school student's Dhammadhipateyya Characteristics. *Journal of Education Naresuan University*, 15(5), 206-214. (in Thai)
- Chaibang, W. (2015). Mental education for developing inner wisdom. (2nd ed.). Buriram: Apichart Press. (in Thai)
- Chancharoen, J. (2010). *The development of a total quality management model for private vocational school using benchmarking* (Doctoral dissertation). Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)

- Charoenruk, K. (2014). *A way for developing a well-being schools*. Maha Sarakham: Sarakham Press. (in Thai)
- Lekawattana, T. (2008). *A development of an internal quality assurance model for basic educational schools using the benchmarking approach* (Doctoral dissertation). Phitsanulok: Naresuan University. (in Thai)
- Ministry of Education. (2005). *A manual for school administration at basic education level*. Bangkok: Express Transportation Organization. (in Thai)
- National Education Act B.E.2542. (1999). *The Government Gazette*. Vol. 116 (74a). (in Thai)
- NIDTEP. (2007). *A project report of studying best practices through benchmarking*. Bangkok: Thailand Productivity Institute. (in Thai)
- Office of Nation Education Standards and Quality Assessment (Public Organization). (2012). *A report of external quality assurance (B.E. 2554-2558) at basic education level*. Bangkok: Nunnapus Assessment. (in Thai)
- Senge, P. (1990). *The Fifth Discipline: The art & practice of the learning organization*, London: Century Business.
- Wat Chok Kasem School. (2014). *Quality Assurance in Education Report 2013*. Phrae: Wat Chok Kasem School. (in Thai)
- Wisetsat, C. (2013). *Contemplative education activities in Roi Et Rajabhat University*. Roi Et: Faculty of Education Roi Et Rajabhat University. (in Thai)
- Worasuntharosot, P. (2001). *Educational benchmarking*. (3rd ed.). Bangkok: Bela Sell and Service. (in Thai)